

Lisää selkeyttä ja läpinäkyvyyttä digitaalisiin työnvälityspalveluihin

TYTTI STEEL

TE-toimistojen tarjoamat palvelut ja työnhakijoiden kohtelu ovat herättäneet paljon keskustelua viime aikoina. Työelämän tasa-arvoa tarkastelevassa tutkimushankkeessamme TE-toimistojen digipalvelut eivät ole olleet keskiössä, mutta niistä on paljastunut mielenkiintoista kokemusperäistä tietoa.

Osatutkimuksemme perustuu osallistavaan toimintaan, jossa joukko yli 50-vuotiaita työnhakijoita ja muun muassa työnantajien ja TE-toimiston edustajia on keskustellut työhausta. Vertaisryhmän tuki ja kasvokkainen yhteys TE-toimiston työntekijöihin on rakentanut työnhakijoiden luottamusta tulevaan. Palvelujen kasvottomuuden ja epäreiluna koetun kohtelun takia luottamuspuola on yksi suurimmista ongelmista työnhakijoiden ja TE-toimiston välisissä suhteissa.

Kasvottomina pidetyt digitaaliset palvelut ovat kuitenkin tulleet jäädäkseen, ja on selvää, että monien rutiiniluonteisten tehtävien hoitaminen verkkopalveluiden kautta on järkevää. Verkkopalveluissakin nykyistä asiakaslähtöisempi ja inhimillisempi ote olisi kuitenkin tärkeää. Tutkimuksemme perusteella TE-toimistojen verkkopalvelui-

den toiminnan ja navigoinnin logiikkaa voi olla vaikea ymmärtää, vaikka olisi tottunut käyttämään monenlaisia, monimutkaisiakin, tietojärjestelmiä. Lyhyet, asialliset mutta innostavat esittelyvideot olisivat yksi keino helpottaa tärkeimpien asioiden löytymistä ja lisätä työnhakijoiden motivaatiota käyttäen esimerkiksi CV-nettiä.

CV-netissä työnhakija voi kertoa omasta osaamisestaan suoraan työnantajalle, mutta palvelu epäilyttää monia työnhakijoita. Työnhakijoiden kokemuksen mukaan CV-netissä ei kerrota selkeästi, kuka tietoa pääsee katsomaan. Monet työnhakijat tietävät omasta kokemuksesta, että Katso-tunnisteita, joilla työnhakijoiden tietoja pääsee näkemään, on työpaikoilla monilla muillakin kuin rekrytointeja hoitavilla henkilöillä. Siksi yksityisyyden suoja mietityttää.

Työnhakija näkee kyllä CV-netistä, kuinka moni työnantaja on käynyt katsomassa hänen tietojaan, mutta ei sitä, kuka työnantaja tietoja katsoi, mikä ei auta työnhakijan omaa aktiivisuutta. Tutkimukseemme osallistuneilla on pitkä työkokemus ja koulutusta, mutta silti työnantajat eivät heidän tietojaan palvelusta löytäneet. Useiden kuukausien

ajalta katselukertoja saattoi olla muutama tai ei yhtään. Samaan aikaan esimerkiksi LinkedIn-verkostoa pidetään merkittävänä työhaun väylänä, mutta sen käyttöön ei saa lainkaan neuvontaa TE-toimistosta.

Oma lukunsa on digipalvelun jäykkyys työnhakijan osaamisen kuvailussa. Jotkut työnhakijat pitivät käytettyjä ammattinimikkeitä liian ylimalkaisina, eikä mahdollisuutta kuvauksen tarkentamiseen ollut löydetty edes virkailijan avustuksella. Pitkään työelämässä olleilla on usein monia koulutuksia ja laaja osaaminen, jota näyttää olevan vaikea tuoda esiin TE-palveluiden järjestelmässä. Työnhakijat toivoivat lisää joustavuutta järjestelmään esimerkiksi useampien hakusanojen tai vapaiden tekstikenttien avulla.

Suurin yllätys tutkimukseemme osallistujille oli, että TE-toimistojen yritysysteistyötä tekevät virkailijat esittelevät työnhakijoita käydessään työpaikoilla. Järjestämissämme tapaamisissa TE-toimiston edustajat ja työnhakijat kävivät yhdessä läpi yrityksissä tapahtuvia esittelyjä varten järjestelmästä tulostettavia hakijoiden esittelyjä. Kävi ilmi, että esittelyissä oli runsaasti puutteita verrattuna siihen, mi-

tä tietoja työnhakijasta muuten oli TE-toimiston järjestelmässä.

Liian usein työnhakijan on vaikeaa tai mahdotonta päivittää omia tietojaan – ja jos virkailijoilla ei ole aikaa auttaa, tilanne muodostuu absurdiksi. Toimin-

taamme osallistuneet TE-toimiston asiantuntijat myös huomaavat, etteivät läheskään kaikki virkailijat kuittaa työnhakijan tietoihin tekemiään muutoksia omalla nimellään, vaikka näin voisi tehdä. Avoimuus

ja toiminnan läpinäkyvyys sujuvoittaisi asioiden selvittämistä ongelmatilanteissa ja parantaisi luottamusta työnhakijoiden sekä TE-toimiston välillä.

Millaista on olla mafioso?

PASI PYÖRIÄ

Italialaissyntyinen kriminologian professori Federico Varese (s. 1965) on tutkinut järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa useissa eri maissa 1990-luvulta alkaen. Varese on tunnettu erityisesti mafaan liittyvästä etnografisesta kenttätöystään, jota hän on tehnyt muun muassa Venäjällä, Japanissa ja synnyinmaassaan Italiassa.

Minulla oli tilaisuus kuunnella Varesen innostunutta ja innostavaa luennointia Oxfordin yliopiston sosiologian laitoksella syyslukukaudella 2017. Harvoin olen seurannut yhtä viihdyttävää, joskin kurinalaiseen tieteeseen perustuvaa esitystä! Varesen tutkimusaihe on kiistatta raflaava, mutta hän myös osaa popularisoida tiedettä poikkeuksellisen vetävästi sekä kirjoittajana että luennoitsijana.

Osoituksena Varesen tarinan-kertojan kyvyistä on hänen saamansa näkyvyys tunnetuissa sanoma- ja aikakauslehdissä sekä hänen kirjojensa menestys. Tässä esittelemäni yleistajuinen teos *Mafia – Syntymästä kuolemaan* on jo tuoreeltaan käännetty suomeksi ja muitakin käännöksiä on luvassa. Lisäksi teoksen oikeudet on myyty televisiolle.

Mafia-teoksen tyyli poikkeaa tavanomaisesta yhteiskunnallisesta tietokirjallisuudesta. Varese kertoo tarinoita, joita hän kehystää tarkkanäköisillä tutkimuksellisilla huomioilla järjestäytyneen rikollisuuden lainalaisuuksista. Kertomusten pääosissa ovat mafian palkolliset ja heidän elämänsä ja roolinsa osana organisoitua rikollisuutta. Lopputuloksena on mukaansa tempaava kirjallinen ekskursio lain tuolle puolen.

Mafia on erityinen järjestäytyneen rikollisuuden muoto paitsi sen laajuuden myös kurinalaisen normatiivisuuden takia. Rikolliset jengit ovat yleensä itsenäisiä organisaatioita, mutta varsinaiset mafiat ovat Varesen mukaan pyrkineet kehittämään *kai-kille* mafiaperheille yhteisiä toimintanormeja.

Näistä normeista keskeisimpiä ovat lojaalisuus järjestölle ja hierarkian ylemmille tahoille (komentoketju), jopa seksiä ja perhe-elämää koskevat sisäiset säännöt (toisen vaimoon ei kosketa), *omertàn* eli vaikenemisen laki (viranomaisille ei puhuta) sekä näiden normien rikkomisesta seuraavat väkivaltaiset sanktiot (vakava pahoinpitely tai teoitus). Väkivallalla ja sen uhal-

---

Federico Varese
Mafia
Syntymästä kuolemaan
Atena, 2017

la johtaminen onkin keskeisessä roolissa mafian maailmassa. Väkivallan uhan avulla pyritään turvaamaan paitsi mafian sisäinen yhtenäisyys myös taivuttamaan muut ihmiset mafian tahtoon. Kun väkivallan kultti on luotu, mafiosojen ei enää tarvitsekaan käyttää niin paljon väkivaltaa päivittäisissä bisneksissään.

Samankaltaiseen logiikkaan perustuu myös legitiimien valtioiden asevarustelu ja sotilaallisen uhan ylläpitäminen. Ei liene liioittelua tulkita, että suurimmat ja tunnetuimmat mafiat, kuten Sisilian Cosa nostra tai Japanin Yakuza, ovat melkein kuin yhteiskuntia pienoiskoossa, joskaan tiukan hierarkkisine ja väkivaltaisina koneistoina demokraattinen päätöksenteko ei niiden määritelmään istu. Kuitenkin, kuten Varese toteaa, mafian edustajat ”esiintyvät hallinnollisena tahona, ja kilpailevat lopul-